ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

16. února 2006 *

Ve věci C-502/04,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Bundesverwaltungsgericht (Německo) ze dne 3. srpna 2004, došlým Soudnímu dvoru dne 7. prosince 2004, v řízení

Ergün Torun

proti

Stadt Augsburg,

za přítomnosti:

Vertreter des Bundesinteresses beim Bundesverwaltungsgericht,

Landesanwaltschaft Bayern,

* Jednací jazyk: němčina.

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení C. W. A. Timmermans, předseda senátu, R. Schintgen (zpravodaj), R. Silva de Lapuerta, G. Arestis a J. Klučka, soudci,

generální advokát: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
vedoucí soudní kanceláře: R. Grass,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za E. Toruna K. Lehnerem, Rechtsanwalt,

— za německou vládu M. Lummou a C. Schulze-Bahr, jako zmocněnci,

— za slovenskou vládu R. Procházkou, jako zmocněncem,

— za Komisi Evropských společenství G. Rozetem a B. Martenczukem, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 7 druhého pododstavce rozhodnutí rady přidružení č. 1/80 ze dne 19. září 1980 o vývoji přidružení (dále jen „rozhodnutí č. 1/80"). Rada přidružení byla zřízena dohodou zakládající přidružení mezi Evropským hospodářským společenstvím a Tureckem, podepsanou dne 12. září 1963 v Ankaře Tureckou republikou na jedné straně a členskými státy EHS a Společenstvím na straně druhé, která byla uzavřena, schválena a potvrzena jménem Společenství rozhodnutím Rady 64/732/EHS ze dne 23. prosince 1963 (Úř. věst. 1964, 217, s. 3685; Zvl. vyd. 11/11, s. 10).

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi E. Torunem, tureckým státním příslušníkem, a Stadt Augsburg ve věci řízení o vyhoštění z německého území.

Právní rámec

3 Podle čl. 6 odst. 1 a 2 rozhodnutí č. 1/80:

„1. Aniž jsou dotčena ustanovení článku 7 o volném přístupu jeho rodinných příslušníků k zaměstnání, turecký pracovník působící na řádném trhu práce v členském státě:

— má právo v tomto členském státě po jednom roce řádného zaměstnání na obnovení platnosti svého pracovního povolení u stejného zaměstnavatele, pokud je u něho pracovní místo k dispozici;

— má právo v tomto členském státě po třech letech řádného zaměstnání a s výhradou přednosti, která bude poskytnuta pracovníkům z členských států Společenství, odpovědět na jinou nabídku ve stejné profesi u zaměstnavatele učiněnou podle svého výběru, za obvyklých podmínek a zaregistrovanou u pracovních úřadů tohoto členského státu;

— je oprávněn v tomto členském státě po čtyřech letech řádného zaměstnání k volnému přístupu k jakékoli zaměstnanecké činnosti podle svého výběru.

2. Roční dovolená a nepřítomnost z důvodu mateřství, pracovního úrazu nebo krátkodobé nemoci se považují za období řádného zaměstnání. Období nedobrovolné nezaměstnanosti, řádně zjištěné příslušnými úřady, a nepřítomnost z důvodu dlouhodobé nemoci, které se nepovažují za období řádného zaměstnání, nemají dopad na práva nabytá na základě období předchozího zaměstnání."

4 Článek 7 rozhodnutí č. 1/80 stanoví:

„Rodinní příslušníci tureckého pracovníka působícího na řádném trhu práce v členském státě, kteří získali povolení se k němu připojit:

— mají, s výhradou přednosti, která bude zajištěna pracovníkům z členských států Společenství, právo odpovědět na jakoukoli nabídku zaměstnání, pokud tam řádně pobývají po dobu nejméně tří let;

— jsou oprávněni k volnému přístupu k zaměstnanecké činnosti podle svého výběru, pokud tam řádně pobývají po dobu nejméně pěti let.

Děti tureckých pracovníků, které ukončily odborné vzdělání v hostitelském státě, mohou nezávisle na délce svého pobytu v tomto členském státě za podmínky, že jeden z rodičů legálně vykonával zaměstnání v dotčeném členském státě po dobu nejméně tří let, odpovědět na jakoukoli nabídku zaměstnání ve zmíněném členském státě."

5 Článek 14 odst. 1 téhož rozhodnutí zní následujícím způsobem:

„Ustanovení tohoto oddílu se použijí s výhradou omezení z důvodů veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti a veřejného zdraví."

Spor v původním řízení a předběžné otázky

6 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že se E. Torun, turecký státní příslušník, narodil dne 13. dubna 1976 v Německu, kde vždy pobýval. Od měsíce května 1992 má v tomto členském státě povolení k trvalému pobytu.

7 Ergün Torun, syn tureckého státního příslušníka, který sám legálně vykonával v tomto členském státě zaměstnání od roku 1972, žil v Německu od svého narození a poté, co ukončil základní školu a povinnou školní docházku, absolvoval od 1. září

1991 do 28. února 1995 učení průmyslového mechanika. Toto učení úspěšně ukončil obdržením výučního listu průmyslového mechanika.

8 Od ukončení svého odborného vzdělání pracoval do konce roku 1996 v různých podnicích, většinou na dobu od dvou do tří měsíců. Mezi těmito obdobími výkonu práce byl nezaměstnaný a pobíral dávky v nezaměstnanosti. Od začátku roku 1997 se E. Torun stal drogově závislým a vzhledem k tomu, že byl nezaměstnaný, využíval asistenčního systému jakožto nezaměstnaný, který však byl pro něj se zpětnou účinností ukončen od 23. února 1998, neboť se nedostavil na pohovor v podniku poskytujícím dočasnou práci, který mu měl nabídnout zaměstnání mechanika.

9 Poté, co byl od měsíce května 1998 uvězněn, E. Torun, který byl poprvé odsouzen v trestním řízení v říjnu 1997, byl v průběhu měsíce března 1999 odsouzen k trestu odnětí svobody v celkové délce trvání tří let a tří měsíců za loupež spáchanou se zbraní a ilegální nabývání omamných látek.

10 Rozhodnutím ze dne 2. září 1999 Stadt Augsburg prohlásil vyhoštění E. Toruna z německého území s výhrůžkou dopravení na hranici. Vzhledem k tomu, že Regierung von Schwaben zamítla stížnost podanou dotyčnou osobou proti tomuto rozhodnutí o vyhoštění, E. Torun tedy proti tomuto rozhodnutí podal u Verwaltungsgericht Augsburg žalobu, která byla zamítnuta rozsudkem ze dne 10. října 2000.

11 Ergün Torun tedy proti tomuto rozsudku podal u Bayerischer Verwaltungsgerichtshof odvolání, které bylo zamítnuto rozsudkem posledně uvedeného soudu ze dne 7. srpna 2002.

12 I když měl předkládající soud za to, že rozhodnutí o vyhoštění je v souladu s vnitrostátním právem, na základě něhož musí být cizinec, který byl pravomocně odsouzen k trestu odnětí svobody v délce trvání alespoň tří let nebo k trestu odnětí svobody v důsledku porušení ustanovení zákona o omamných látkách, povinně vyhoštěn, vyjadřuje pochybnosti, pokud jde o slučitelnost tohoto opatření o vyhoštění s rozhodnutím č. 1/80.

13 Bundesverwaltungsgericht, ke kterému E. Torun podal opravný prostředek „Revision", se za těchto okolností rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Ztrácí zletilé dítě tureckého pracovníka-zaměstnance, který je řádně zaměstnán ve Spolkové republice Německo více než tři roky, které úspěšně ukončilo odborné vzdělání průmyslového mechanika obdržením výučního listu technika, právo pobytu, které je logickým následkem práva odpovědět na jakoukoli nabídku zaměstnání vyplývajícího z čl. 7 druhého [pododstavce] rozhodnutí [...] č. 1/80 – s výjimkou případů stanovených v článku 14 rozhodnutí č. 1/80 – opustí-li bez odůvodnění území hostitelského členského státu na nezanedbatelnou dobu, i když

a) toto zletilé dítě vykonalo trest odnětí svobody v délce trvání tří let za loupež spáchanou se zbraní a protiprávní jednání v souvislosti s obchodem s omamnými látkami, a následně nedošlo k podmínečnému propuštění, takže vykonalo celý svůj trest se započítáním doby své vazby?

b) samo řádně vykonávalo ve Spolkové republice Německo zaměstnaneckou činnost, a získalo tak osobně právo pobytu vyplývající ze svého práva na zaměstnání podle čl. 6 odst. 1 druhé nebo třetí odrážky rozhodnutí č. 1/80, které následně ztratilo?

Ztratilo toto právo v důsledku toho, že:

i) nepřijalo zaměstnání, které mu bylo v projednávané věci nabídnuto Arbeitsamt (úřad práce) po období nezaměstnanosti přesahujícím jeden rok?

ii) bylo odsouzeno k trestu odnětí svobody v délce trvání tří let v důsledku loupeže spáchané se zbraní a protiprávního jednání v souvislosti s omamnými látkami, že nebylo ani *a posteriori* podmínečně propuštěno, že muselo vykonat celý trest se započítáním své vazby a nebylo k dispozici na řádném trhu zaměstnání během celé délky trvání tohoto trestu, že nalezlo zaměstnání v podniku poskytujícím dočasnou práci přibližně jeden měsíc po svém propuštění z vězení, ačkoli již k tomuto datu v Německu nemělo právo pobytu?

2) V případě, že by na první otázku bylo odpovězeno kladně: ztrácí turecký státní příslušník právo pobytu, které je logickým následkem práva na přístup k zaměstnání vyplývajícího z čl. 6 odst. 1 druhé nebo třetí odrážky rozhodnutí č. 1/80 za podmínek uvedených v první otázce pod písmenem b)?"

K předběžným otázkám

14 Úvodem je třeba konstatovat, že předkládající soud má za to, že žalobce v původním řízení splňuje všechny podmínky uvedené v čl. 7 druhém pododstavci rozhodnutí č. 1/80 a že jakožto nositel práv, která mu toto ustanovení přiznává, rovněž na základě tohoto ustanovení získal právo pobytu.

15 Kromě toho z předkládacího usnesení vyplývá, že není zpochybňováno, že podmínky použití čl. 14 odst. 1 uvedeného rozhodnutí nejsou v projednávaném případě splněny.

K první otázce

16 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, jaké jsou podmínky, za kterých může turecký státní příslušník jako E. Torun, který má v hostitelském členském státě právo na volný přístup k jakékoli zaměstnanecké činnosti podle svého výběru na základě čl. 7 druhého pododstavce rozhodnutí č. 1/80, toto právo ztratit.

17 Za účelem odpovědi na tuto otázku je třeba bez dalšího připomenout, že v systému zavedeném rozhodnutím č. 1/80 kapitola II oddíl 1 tohoto rozhodnutí, která obsahuje zejména články 6, 7 a 14 tohoto rozhodnutí, upravuje zvláště práva v oblasti zaměstnávání tureckých státních příslušníků v hostitelském členském státě. V tomto ohledu uvedené rozhodnutí rozlišuje mezi situací tureckých pracovníků, kteří v dotyčném členském státě vykonávali řádné zaměstnání po určité období (článek 6) a situací rodinných příslušníků těchto pracovníků nacházejících se na území hostitelského členského státu (článek 7).

18 Pokud se konkrétněji týká této druhé kategorie osob, rozhodnutí č. 1/80 rozlišuje jednak mezi rodinnými příslušníky, kteří získali povolení se k pracovníkovi v hostitelském členském státě připojit a kteří v něm řádně pobývali po určité období (článek 7 první pododstavec), a jednak mezi dětmi takového pracovníka, které ukončily odborné vzdělání v dotyčném členském státě (článek 7 druhý pododstavec) (viz rozsudek ze dne 19. listopadu 1998, Akman, C-210/97, Recueil, s. I-7519, bod 21).

19 Pokud jde konkrétněji o čl. 7 druhý pododstavec rozhodnutí č. 1/80, ustanovení, kterého se týká první otázka položená předkládajícím soudem, je třeba zaprvé konstatovat, že Soudní dvůr již rozhodl, že stejně jako čl. 6 odst. 1 (viz rozsudek ze dne 20. září 1990, Sevince, C-192/89, Recueil, s. I-3461, bod 26) a čl. 7 první pododstavec (viz rozsudek ze dne 17. dubna 1997, Kadiman, C-351/95, Recueil, s. I-2133, bod 28) má toto ustanovení v členských státech přímý účinek, takže se turečtí státní příslušníci, kteří splňují jeho podmínky, mohou přímo dovolávat práv, která jim přiznává (rozsudek ze dne 5. října 1994, Eroglu, C-355/93, Recueil, s. I-5113, bod 17, a výše uvedený rozsudek Akman, bod 23).

20 Zadruhé je třeba poukázat na to, že práva, která čl. 7 druhý pododstavec rozhodnutí č. 1/80 přiznává dítěti tureckého pracovníka v oblasti zaměstnání v dotyčném členském státě, nezbytně pro dotyčnou osobu znamenají existenci souvisejícího práva pobytu, protože jinak by bylo právo na přístup na trh práce a řádný výkon zaměstnanecké činnosti zbaveno jakéhokoli účinku (výše uvedené rozsudky Eroglu, body 20 a 23, jakož i Akman, bod 24).

21 Zatřetí je třeba připomenout, že pokud se týká čl. 7 prvního pododstavce rozhodnutí č. 1/80, mohou být podle ustálené judikatury práva, která toto ustanovení přiznává rodinným příslušníkům tureckého pracovníka, kteří splňují podmínky stanovené v uvedeném pododstavci, omezena pouze podle čl. 14 odst. 1 uvedeného rozhodnutí, tedy z důvodů veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti a veřejného zdraví, nebo z důvodu okolnosti, že dotyčná osoba opustila území hostitelského členského státu na nezanedbatelnou dobu a bez legitimních důvodů (rozsudky ze dne 16. března 2000, Ergat, C-329/97, Recueil, s. I-1487, body 45, 46 a 48; ze dne 11. listopadu 2004, Cetinkaya, C-467/02, Recueil, s. I-10895, body 36 a 38, jakož i rozsudek ze dne 7. července 2005, Aydinli, C-373/03, Sb. rozh. s. I-6181, bod 27).

22 Začtvrté je třeba konstatovat, že podmínky uvedené v čl. 7 prvním pododstavci rozhodnutí č. 1/80 jsou striktnější než podmínky stanovené v druhém pododstavci

tohoto článku vztahujícím se pouze na děti tureckého pracovníka, které v hostitelském členském státě ukončily odborné vzdělání (výše uvedený rozsudek Akman, bod 35).

23 Z judikatury Soudního dvora tedy vyplývá, že čl. 7 druhý pododstavec rozhodnutí č. 1/80 představuje ve vztahu k prvnímu pododstavci téhož článku příznivější ustanovení, které zamýšlelo vyhradit v rámci rodinných příslušníků tureckých pracovníků zvláštní zacházení dětem, směřující k usnadnění jejich vstupu na trh práce po ukončení odborného vzdělání za účelem postupného zavádění volného pohybu pracovníků v souladu s cílem uvedeného rozhodnutí (výše uvedený rozsudek Akman, bod 38).

24 Z toho vyplývá, že druhý pododstavec uvedeného článku 7 nelze vykládat restriktivněji než první pododstavec téhož článku a že práva, která přiznává tureckým státním příslušníkům, kteří splňují podmínky uvedené v tomto druhém pododstavci, tedy nemohou být tím spíše omezena za jiných předpokladů než těch použitelných v rámci prvního pododstavce téhož článku.

25 V důsledku toho mohou být omezení práv přiznaných čl. 7 druhým pododstavcem rozhodnutí č. 1/80 pouze dvojí povahy, a to že buď přítomnost migrujícího tureckého pracovníka na území hostitelského členského státu představuje kvůli jeho osobnímu chování skutečné a vážné nebezpečí pro veřejný pořádek, veřejnou bezpečnost nebo veřejné zdraví ve smyslu čl. 14 odst. 1 téhož rozhodnutí, nebo že dotyčná osoba opustila území tohoto státu na nezanedbatelnou dobu a bez legitimních důvodů (viz obdobně výše uvedené rozsudky Cetinkaya, bod 36, a Aydinli, bod 27).

26 Za těchto podmínek, na rozdíl od toho, co uplatňuje německá vláda ve svých písemných vyjádřeních, nemohou být práva přiznaná čl. 7 druhým pododstavcem rozhodnutí č. 1/80 omezena za stejných okolností jako práva přiznaná článkem 6 tohoto rozhodnutí. Turecký státní příslušník, kterému taková práva byla přiznána, tak nemůže být těchto práv zbaven z důvodu, že nevykonával zaměstnání v důsledku odsouzení k trestu odnětí svobody v délce trvání tří let, ani v důsledku toho, že ztratil právo pobytu, které je logickým následkem práva na zaměstnání dříve nabytého podle čl. 6 odst. 1 uvedeného rozhodnutí (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Aydinli, bod 31).

27 Nakonec je třeba konstatovat, že čl. 7 druhý pododstavec rozhodnutí č. 1/80 nelze vykládat tak, že se týká pouze situace nezletilé osoby, dítěte tureckého pracovníka působícího na řádném trhu práce v hostitelském členském státě, s vyloučením situace zletilé osoby, dítěte takového pracovníka.

28 Předně totiž článek 7 ve svém druhém pododstavci nečiní v tomto smyslu žádné rozlišení. Dále by takový výklad z velké části zbavil uvedený pododstavec jeho podstaty. Konečně je třeba připomenout, že se čl. 7 první pododstavec rozhodnutí č. 1/80 uplatní rovněž na situaci zletilé osoby, dítěte tureckého pracovníka působícího na řádném trhu práce v hostitelském členském státě (viz v tomto smyslu výše uvedené rozsudky Cetinkaya, bod 34, jakož i Aydinli, body 22 a 23) a že v systému zavedeném tímto rozhodnutím nelze druhý pododstavec uvedeného článku 7 vykládat restriktivněji než první pododstavec téhož článku (viz body 22 až 24 tohoto rozsudku).

29 S ohledem na předcházející úvahy je namístě na první položenou otázku odpovědět tak, že zletilé dítě tureckého migrujícího pracovníka, legálně vykonávajícího více než tři roky zaměstnání v členském státě, které úspěšně ukončilo odborné vzdělání v tomto státě a splňuje podmínky uvedené v čl. 7 druhém pododstavci rozhodnutí

č. 1/80, ztrácí právo pobytu, které je logickým následkem práva odpovědět na jakoukoli nabídku zaměstnání přiznaného uvedeným ustanovením, pouze v případech stanovených v čl. 14 odst. 1 tohoto rozhodnutí nebo opustí-li území hostitelského členského státu na nezanedbatelnou dobu a bez legitimních důvodů.

K druhé otázce

30 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že druhá otázka je položena pouze v případě kladné odpovědi na první otázku.

31 S ohledem na odpověď poskytnutou na první otázku tedy není nezbytné odpovídat na druhou otázku.

K nákladům řízení

32 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

Zletilé dítě tureckého migrujícího pracovníka, legálně vykonávajícího více než tři roky zaměstnání v členském státě, které úspěšně ukončilo odborné vzdělání v tomto státě a splňuje podmínky uvedené v čl. 7 druhém pododstavci rozhodnutí č. 1/80 ze dne 19. září 1980 o vývoji přidružení přijatého radou přidružení zřízenou dohodou zakládající přidružení mezi Evropským hospodářským společenstvím a Tureckem, ztrácí právo pobytu, které je logickým následkem práva odpovědět na jakoukoli nabídku zaměstnání přiznaného uvedeným ustanovením, pouze v případech stanovených v čl. 14 odst. 1 tohoto rozhodnutí nebo opustí-li území hostitelského členského státu na nezanedbatelnou dobu a bez legitimních důvodů.

Podpisy.